یادە زیندووەکان

فەرهاد محەمەد قادر

هەر کە دەگەیتە سەری کۆڵانەکە، هەنگاوەکانت سست دەبنـەوە.. لە جێگـای خۆت دەچـەقیت.. وا هەست دەکەیت قاچەکانت بە زەوی‌دا داکوتراون و لەشوێنی خۆیان نابزووێن.. هەوڵ دەدەیت بەدوای خۆت دا بەکێشیان کەیت، بێ مرووەتانە لێت یاخی دەبن و هێزوتوانات خاو دەکەنەوە.. بەرەو لای ڕاست وەردەچەرخێیت.. سەر هەڵدەبڕی، هەمان کۆڵانی پیس و قوڕو لیتاوی باوەشت بۆ دەکاتەوە.. تەکان دەدەیت و دەتەوێ چەند هەنگاوێك باوێیت، ناتوانیت.. لەسەری کۆڵانەکەوە لێت دیارە.. نیمچە گۆڕانێکی بەسـەردا هاتووە.. بەلای دەستە چەپ دا سێیەم دەرگا.. چ دیمەنێکی جەرگبڕە.. چ یادێکی تاڵ و خوێن مژە.. بەلای دەستە چەپ دا سێیەم دەرگا.. بەلاتەوە نامۆنی‌یە.. شارەزایـت.. گەلێ جاران ڕووت تێـکـردووە.. قەت لە بیرت ناچێتـەوە کە سەردەمـانێك ئەو دەرگای سێیەمە قیبلەی مان نەمـانت بووە.. دێـوی بێ کەسی و نامـۆیی و خەم و تەنیـایی تۆقـانـدووی.. ئێستاش بە سەدان ڕازو نیازو چرپەو ماچ و مووچی لە کون و کەلەبەرە هەرە تاریکەکانا شاردۆتەوە..

ڕازو نیـازی سەردەمـانـێکی پڕ خەون و ئارەزوو و ئاوات.. ئارەزوو و ئاواتی کیـژۆڵەیێکی لەڕو لاوازو وەرمـەدار.. فرێ دراوی بەرهێی ڕۆژگارێکی بێ مرووەت.. زەمانێکی دڵرەق و بێ نەزاکـەت.. ئێستاش بۆنی ژوان و چرپەو هەناسەی لێ دێ.. کۆڵان سەرتـاپـا بۆنی ژوانی گرتـووە.. لووت و گوێچکـەو سێیـەکانت پڕ دەبن.. لێرەدا دڵت بەتوندی دەکەوێتە لێدان.. ئەرمانی گوێت سوور هەڵدەگەڕێن و، گەرم دادێن.. چ شتێك لەو دنیایەدا نی‌یە وات لێبکات دان بەوەدا بنێت کەچرپەکان جارێکی تر دووبـارە نابنـەوە.. تەنـانـەت مردنیش ناتوانێت چرپەکان دەم کوت بکات، لەگەڵ ئەوەش دڵنیایت کەخەونێکی کورت بوو، چۆن لەناکاو هات، هەر ئاواش لە ناکاو تێپەری.

خۆت گورج دەکـەیتـەوە.. هەمـوو هێـزو توانـات کۆ دەکـەیتـەوەو بەرەو دەرگاکە دەکشێیت.. لەپڕ دەکەوی‌یە ناو بەرداشی دوو دڵی.. دوو دڵی لەچوون بۆ ئەوێ و، گەڕانەوە بۆ ئەو شوێنەی لێوەی هاتووی.. وەکو جاری یەکەمت دوو دڵ دەبیت.. جاری یەکـەم دوو دڵی شەرم بوو.. کەچـی ئێستـا دوو دڵی فرمێسـك و گریانە.. بچیت بۆ لای کێ؟! هەر لەگەڵ چوون و بەژوور کەوتنیشت برینی چەند کەسانێك دەکولێنیتەوە.. لەگەڵ چەنـد کەسانێکی جەرگ براوو پشت شکاو نقوومی دەریاییێك فرمێسـك و لالانەوە دەبن.. لەپڕ دیمەنێکی شیرین تەمی دوو دڵیەکەت دەرەوێنێتەوە.. چەند هەنگاوێکی خاوو شل بەکێشت دەکـەن.. ڕەنگ پەڕیوو هەناسە سوار.. لەوکاتەدا هەر لەوانە دەچێت کەمـەرگی خۆیـان بەدەم هەڵدەگرن و بەرەو مردن دەڕۆن.. کۆڵانـەکەکشی‌و،مات دیارە.. بەر دەرگای سێیەمیش کش و ماتتر.. کە دەگەیتە بەردەمی دەرگاکە دەبیت بەبتێك و لەشوێنی خۆت دەچەقیت.. سەرنجێکی ووردی هەرچوار لای خۆت دەدەیت.. ساڵێك زیاترە ڕووت تێنەکردووە.. لە هەوەڵا بە پەلە بووی بۆ هاتن.. خۆشت نەتدەزانی بۆچی کێچی ئەو هاتنە کەوتۆتە کەوڵت.. بۆ سەلماندنی وەفای ئافرەتێکی وەرمەدار، یا بۆ هەست کردن بەچەند بیرەوەری‌یەکی ڕەنگ زەردو مردوو.. دوای دووجار دەریای فرمێسکی بێ کۆتایی ڕێگایان پێ وون کردی.. خەمیـان سەختتـر کردی.. بۆیە بڕیارت دا نەیەیت.. کەچی ئەوەتـا ساڵێك زیا ترە ئەو بڕیارە سەخت و دژوارە تەنگی پێ هەڵچنیـویت.. بێ مرووەتـانە هەراسانت دەکات.. تا ئەمڕۆ بە ناکـامی چۆکت داداو، ڕێگـای ساڵانی ڕابردووت دایەوەبەر.. هەمان ڕێگاو، هەمان کووچەو کۆڵان.. لەیادتە، کەجاری یەکەم

هاتی «ئامە»ت لەگەڵ بوو.. ئەو یەکەمجار تەوقی ترس و شەرمی لەبەرت دامالی.. لەو ساتەدا هەست بە بوونی ئەویش دەکە یت.. کە بۆ تەنیشتی خۆت دەڕوانی لە سێبەرەکەی خۆت بەولاوە هیچی تر نابینیت.. «ئای ئامە گیان! خۆزگە منیش لەگەڵ تۆدا ئەو دنیایەم جێ هێشتبایە.. تۆ پێی چوویت و منیش دووبارە کەوتمەوە بەر شەقی ئەو ڕۆژگارە نامەردە.. وەرەم زۆر دڵڕەقانەو لەکاتێکی زۆر ناسك و ناوەخت ڕای ڕفاندی.. دوای حەوت ساڵ مل ملانێو بەرگری، دوایی هەر ئەو گرموەکەی بردەوە.. ئەو کاتانەی قێزت لەم ژیانە دەبۆوە گەلێ جاران مەرگت بەزاند.. حەزت دەکرد خۆت لەم زۆرانبازی‌یەدا بدۆڕێنیت، بەلام بەدەست خۆت نەبوو.. کەچی کاتێ پڕ بەدڵ حەزت دەکرد بژیت.. بەم ژیانە کامەران بوویت، مەرگ لەناو باوەشی سێیەم مانگی خەڵوەتدا ڕایپێچای.. خەڵوەتی دووەم.. دوای ڕابوردنی چوار ساڵ بەسەر یەکەم خەڵوەتی کچێنی».

یەکێك بەوێدا ڕابورد.. بەچاوێکی پڕ گومانەوە سەرنجی دایت.. لەوە دەچوو بتناسێت، یا پێشتر لێرەی بینیبیت.. تۆزێك شڵەژایت.. بۆڵەیێکت لێوە هات و بە ئەسپایی دەستت بۆ زەنگەکە بەرزکردەوە.. کابراش بە لۆژە لۆژ ڕێگای خۆی گرتە بەر.. جاران زەنگی پێوە نەبوو.. لە بیرتە هەر جارەی دەهاتی زۆر بە شەرمەوە لەدەرگات دەدا.. لەگەڵ هەر لە دەرگا دانێکا واتدەزانی بزمارێك دادەکوتنە کاژڵەی سەرت.. ئێستا ئەو کارەشت بۆ ئاسان بووە.. هەر ئەوەندە دەستت دەنێیت بە زەنگەکەوە، دەرگات لەڕوودا والادەبێتەوە.. هەموو شتێ لەم گەردوونەدا ڕوو لە گۆڕانە.. یا تازەبوونەوە، یا کۆن بوون و کۆنترو لەناوچوون.. خۆت چاك هەست بەوە دەکەیت کە کۆن بوویت.. ئیتر کۆنترو دوای ماوەیێکیش بەرەو هەڵدێری لەناو چوون خل دەبیتەوە.. سنگە ڕەق و تەق و مەمکە چرچ بووەکانت شایەتی ئەو کۆن بوونەت دەدەن.. ئەوەتا ئەو جووتە مەمکە توندو تۆڵەی سەردەمانێك بەسەر سنگتدا قنج وەستابوون و، لەدوو هەناری کاڵی نەگەییو دەچوون، لەژێر کراسدا لەگەڵ ڕۆیشتندا بە نەرمی دەلەرینەوەو هەر ئەوەتا کراسەکەتیان دانەدەدراند ، ئێستا هەر لە دوو جرجی تۆپیو دەچن کە بەسەر سنگتدا داکوترابن.. ئەوەندە لەڕو لاوازیت، لەژێر پێستی پشتە دەست و پێو، پووزە زەردەکانتدا چەند ڕیزێك دەماری شین دەرپۆقیون.. هێندە پیس و بێزەلەتن، سەگیش قێزیان لێ دەکاتەوە.. کەمناڵیش بوویت هەر ئاوا مایەی قێزو ڕشانەوە بوویت.. چاکت لەبیرە.. ئای ڕۆژانی منالی کە هەرگیز لەبیر ناکرێن.. جیهانێکە بێ تاوان.. خەوێکە بێ کۆتایی.. تاقە خوشکی حەوت برا.. چواریان لەتۆ گەورەترو، سیانیشیان بچووکتر.. ڕۆژ تا ئێوارە دەیانڕەمتاندیت.. ڕۆژ تا ئێوارە وەستانت نەبوو.. بچووکەکانت بەخێو دەکرد.. کە دەگریان لە باوەشتدا ژیرت دەکردنەوە.. جار جارەش بەچەپەڵۆك لەناو قوڕو لیتەی کۆڵان و تۆزو خۆڵ دەرتدەهێنان.. بە دامێنی کراسەکەت چڵم و لیك و فرمێسکت دەسڕینەوە.. ئەوەندە گێل و وێل بوویت، هیچ شەرمت لەپیسی‌و پۆخڵی خۆت نەدەکردەوە.. سەرو تیتك بژو تێك ئالاو.. هەمیشە قامکە باریکەکانت تێوەردەدان و ئەوەندەی تر لوول و بژت دەکردنەوە.. بەشیشت هەر تێهەڵدان بوو.. هەر ئەوەندە پرسیارێکت لێدەکرا، بەر لە وەلام شەق و پێلەقە دادەباری‌یە سەرت.. تۆش دەستێکت لەناو سەرو تیتك و بە دەستەکەی ترت چڵم و لیك فرمێسکت دەسڕی‌و هەڵدەلووشی‌و بێ پەرواش دەتزریکاند.. گێژی‌و حۆلیت لە دایکت بۆ مابۆوە.. ئەو ڕۆژ تا ئێوارە وەکو مەری گێژ دەخولایەوە.. گەر لەبەرگێلاتی بێ، یا دڵڕەقی، تۆ تا ئێستاش هەستت بە سۆزی دایکایەتی ئەم نەکردووە.. سەرەرای ئەوەش هەر جارەی بەسەریدا دەنەراندن، حەوت گەرەکی بە ئاگا دەهێنا.. تۆ گەلێ جاران وەکو ئافرەتێکی بێ دەسەلات بە تەنیا بێ دەنگ بۆی گریاویت.. یادت کردووە.. ئەوەتا ئێستاش سەر گۆنا چرچەکانت مێروولە دەکەن.. دوو ڕێز فرمێسکی ڕوون کارێزی چاوەکانت دەتەقێنن.. هێزی خۆشەویستی دایکە کلۆڵەکەت جەمسەری بیرکردنەوەت دەپچڕێنێ.. با ئەویش هەست بەو سۆزو خۆشەویستی‌یە نەکات، تۆ هەستی پێ دەکەیت.. هەر خۆشت دەوێ.. هەست دەکەیت تۆ خۆت مەخلووقێکی تریت و ناچیتە ناو دنیا خەساوەکەی ئەوان.. باوکە دڵڕەقەکەت، لەوەتەی بەبیرت دێ چ ڕۆژێ هەستی نەکردووە ئێوە منالی ئەون.. هەر ئامادە بووە هەر کامێکتان بە چەند دینارێك بگۆڕێتەوە.. گەلێ دیمەن هەن کە هەتا هەتایە لەیاد ناچن.. دیمەنی زریکەو لێدان و هات وهاوار.. شەو مانەوەی کۆڵان و پەنا دیواران.. لێرەدا هەست دەکەیت

فرمێسکەکانت لەسەر گۆناکانت دەمەیێن و، رقێکی قووڵ دڵ و دەروونت دەتەنێ.. هەست دەکەیت وەستانت بەم شێوەیە لەبەر دەرگای ئەو ماڵە جێگای گومانە.. هەرکێ بەوێدا تێدەپەرێت بە ووردی سەرنجت دەدات.. دەستت دەخەیتە سەر زەنگەکە، کەچی پەنجەکانت شل دەبن و هێزیان تێدا نامێنێ.. قاچەکانت دەلەرزن و توانای هەڵگرتنتیان نامێنێ.. سەرت دەنێی بە دەرگاکەوەو، پێڵووەکانت دەکەونە سەر یەکتری......

ئێوارەیێکی نیسانە.. «ئامە» گەلێ دڵخۆشە.. بەو خۆشەویستی‌یە بێ هوودەیە گەلێ شادمانە.. ماوەیێکە سەرکۆنەی کردوویت.. سەری زمان و بنی زمانی هەر «موراد»ە.. باس هەر باسی رازو نیازو ماچ و مووچی ناو دالان و پەنا دیوارو سووچە تاریکەکانە.. ئەوان گەلێ بەو جۆرە ژیانەی ئێستایان رازین.. دوو مرۆڤی لەرو لاوازو وەرەمدار.. هیوای چاك بوونەوە بۆتە هیوای دووەم.. ئومێدی یەکەم هەر ئەو تاقە خۆشەویستی‌یەو، هەناسەی گەرمی میکرۆباوی‌یە.. لەیەك خشانی دەندە رەقوتەقەکانە.. لە یەك چەقینی مووی بڕی سنگێکی تووکنی نەخۆش و، جووتێ مەمکی پووکاوەیە.. نقوومی خەوو خەیاڵێکی بێ بنن.. «ئامە» ماوەیێکە لەهاتن و چوونی ناو بازارو دیدەنیدا جلی رەشی بێوەژنێتی فرێداوە.. لەوەتەی لەگەڵ «موراد»دا خەریکی رازو نیازو گۆرینەوەن، لەناو نەخۆش و فەراش و سستەرەکانیش بووەتە چپە چپ.. کەچی ئەوان زۆر بێ باکن و دەربەست نین.. «ئامە» هەر رۆژەی کراسێك لەبەر دەکات.. قژی خۆیشی بڕیوە، بەوە منالتر دیارەو رۆحیشی سووکتر بووە.. جانتاکەشی پڕ بووە لە شانەو نەینۆك و مووکێش و قەڵەمی چاوو برۆو کشتەك و گەلێ شتی سەیر تریش.. هەقێتی.. سەرەرای وەرەم چواو ساڵە تێنووشە.. خۆتێنوێتی ئەوانەی لەو ئاوی کەوسەرەیان خواردۆتەوە گەلێ لەهی ئەوانە سەختترە کەهێشتا تامیان نەکردووە.. جاحێڵەو، تێنوێتی بێوەژنێکی جاحێڵیش بە ئاسانی ناشکێ.. دەترسێ رۆژێ بە عەزرەتی قومێ ئاوەوە سەربنێتەوە.. وەرەمەو ئامانی نی‌یەشنەی بای فێنك بۆنی‌گول وگژو گیای دەشتەش زیاتر هەست دەبزوینن.. نەخۆشی‌و تەنیایی‌و شوێنێکی چۆڵ و هۆڵیش، مرۆڤ فێری گەلێ شت دەکەن.. تۆشیان فێری گەلێ شت کرد.. گەلێ شتی وون.. گەلێ شتی بێ ناو.. بێ‌کەسی‌و بێ‌بەری بوون فێریان کردی چۆن بژیت.. وایان لێکردی زیاتر بەژیانەوە پەیوەست بیت.. ژیانیان لاخۆشەویستتر کردی.. دێتەوە یادت ئەو هەڵوێستانەی لە دەروونتا بوونە رقێکی پیرۆزو رۆژ لە دوای رۆژ تەشەنەیان کرد.. کە دوو سێ جار چوویتەوە، ترسێکی گەورەت لە چاویان خوێندەوە.. ترسی تووشبوون.. ترسی مردن.. جاری دووەم هەموو شتێ جیا کرابۆوە.. هەر لە پیاڵەو قاپ و قاچاغ و کەوچك و جامی ئاوەوە، تا دەگاتە لێفەو سەرین و سابوون و لیفکەو...... هتد.. .

چوار پێنج مەتر لێتەوە دوور دادەنیشتن.. کە دەتدواندن روویان لێت وەردەگێرا، نەوەك هەناسەت هەڵمژن.. کە خوێن دەرشایتەوە، بەدزی‌و بە ئاشکرا تف بارانیان دەکردیت.. بە ئاشکرا گوێت لێبوو دەیانووت: «ئەو سیلدارە بەرۆکمان بەرنادات».. هەستت کرد نامۆیی هەموو گیانت دەتەنێ.. بەرەبەرە بێ‌بەری بوون لەچاویان بڵێسەی دەدا.. هەر لەباوکتەوە تا دەگاتە بچووکترینی براکانت.. ئەوانەی جاران رۆژ تا ئێوارە بە باوەشتەوە چڵم و لیك و پیسیت بە دامێنی کراسەکەت دەسڕین.. بەمە یەکەم دەماری گێلیان قرتاندیت.. گریان و هەنسك و سۆزی خێزانێکی گەرم و گوریش زیاتر بە ژیانیان ناساندیت.. بۆ یەکەمجار فێریان کردیت پێویستە چۆن بژیت.. چۆن بیر بکەیتەوە.. چۆن لەوانە بێ بەری بیت کەلێت بێ بەرین..

چۆن بە رووی ئەوانەشدا هەلشاخێیت ئەوانەشت
خۆش بوێت کە پاك و میهرەبانن

ئێوارەیێکی نیسانە.. «ئامە» گەلێ دڵخۆشە.. بە بەیانی‌یەوە باسی دیمەنی ئەودیوی باخچەی ئەمشەوت بۆ دەکات.. چیان ووت.. چیان کرد.. چەند ماچی گەرم.. چەند هەناسەی سارد.. بەلام تۆ، چەقۆیەکی تیژ هەناوت دەکێلێ.. ژن و پیاوو منال دارژاونەتە ناو باخچەکە.. کۆمەڵ کۆمەڵ بەدەم شت قرتاندن و گفت و گۆوە ـەتریقێنەوە .. گەلێ دڵخۆش و بەختەوەر دێنە بەرچاو.. ئەمرۆ یەکەم رۆژی دیدەنی ئەم هەفتەیەیە.. ساغەکان برینی نەخۆشەکان سارێژ دەکەن.. گەلێکیش بەکزی‌یەوە چاوەرێن.. بە مەلوولی‌و کەساسی، وەکو خۆت بێ هوودە چاویان بڕیوەتە دەرگا.. «ئامە»ش چاوەرێ‌یە.. چاوەرێی ماڵە خەزوورانە.. پیرە دایکەکەی نەبێ دەنا جگە لە

ماڵە خەزوورانی کەسێکی ترت نەبینیوە بێتە دیدەنیی.. ماڵە خەزوورانی تا ئێستاش دان بە بێوەژنێتی «ئامە»دا نانێن هەر چاوەڕێن.. چاوەڕێن شنەی دیدەنیێکی دووری چوار ساڵە لە کێوەکانەوە هەڵکات و تەمی دەم ئاسۆی درۆو دەلەسەکان برەوێنێتەوە.. دێوی ئەو حەزە پاکەی «ئامە»و «موراد» راوبنێ.. لەگەڵ «ئامە»دا لاچەپێکتان گرتووە.. لێت دیارە «موراد» لەگەڵ کۆمەڵێ ژن و پیاوو منداڵ بەرامبەر «ئامە» دانیشتووە.. بەدەم لەگەڵ ئەمان دەدوێ‌و بە چاویش لەگەڵ «ئامە».. بۆنی گوڵ و گژو گیاو شنەی ئەو ئێوارەیە کاسی کردوویت.. دەنگی ماشێن و کارگەو زاق و زووقی منداڵەکان کز دێتە گوێت.. «ئامە» بەچاوو دڵ لەم جیهانە پڕ ژاوە ژاوەدا چۆتە دەرەوە، لەگەڵ «موراد»دا بەرەو ئاسمان و بۆ سەر شانی هەورەکان هەڵدەفڕن.. تۆ کەسێك نی‌یە چاوەڕێی بکەیت.. تۆزێ باری ئەو خەم و ژانەت سووك بکات.. سەر هەڵدەبڕیت.. بەرەو باکوور.. ئەودیوی تەلبەندی نەخۆشخانە.. دەشتێکی پان و بەرین .. تا لەمەودای روانینت دەچێتە دەرەوە، هەر سەوزایی‌یە.. لەملاو لەولا چەند گوندێك لە ناو سەوزایی‌دا بۆر دەچنەوە.. چەند رانە مەڕێك بە دامێنی کێوەکانەوە ئەوەندەی مێروولە لێتەوە دیارن.. نیگاکانت بەرز دەکەیتەوە بۆ لووتکەی کێوەکان.. دواییش ئاسمانێکی ساف و بێگەرد.. چ دیمەنێکی هەست بزوێن و دڵگیرە.. هێدی

هێدی بەرەو دوا.. تا نیگاکانت و روخساری ئامە یەکانگیر دەبن.. دەبینێت زەردەخەنەیێکی ناسك لێوە سیسەکانی دەبزوێنی.. کە سەر هەڵدەبڕەیت یەکێك بەزەردەخەنەوە بەرەو رووتان دێ کە دەگاتە ئاستتان «ئامە بەرێزەوە لەبەری هەڵدەستێ‌و، بەڕوو خۆشی‌یەوە دەست دەنێنە ناو دەستی یەکتری.. ئای کە یەکەم دیمەن پڕ کارەسات و شتی شاراوەیە.. یەکێکە لە دیمەنە لەیاد نەچووەکانی ژیان.. دەشێ گەلێ دیمەن و لەزەتی ماچ و هەناسەو هەڵگلۆفتن و گوشین و گەلێ شتی تریش لەیاد بکرێن.. بەڵام ئەو دیمەن و هەڵوێستانە هەتا هەتایە هەر تابلۆیەکی زیندوون.. هەر سەرەتای ژیانێکی ترن.. خەمێکی ترن.. تۆ ئەو کاتەت هەر لەبەرچاوە کە بە شەرمەوە سەرت داخست.. فێری ئەو مەدەنیەتە نەببویت.. ئەو بە زەردەخەنەیێکی شیرینەوە دەستی بۆت درێژ کرد.. تۆ وەکو ئێستات دوو دڵ بوویت.. فێر نەببویت دەستت بخەیتە ناو دەستی پیاوێکی نەدیت و نەناسیاو.. نەتدەزانی رۆژانی داهاتوو گەلێ شتی نەزانراوت فێر دەکەن.. بەو شتانەت ئاشنا دەکەن کە لێیان دەترسی‌و، سڵیان لێ دەکەیتەوە.. کاتێ دەستە لاوازەکانت خستە ناو لەپە زبرەکانی، تەزوویەکی گەرم بەسەرتاپای لەشتدا کەوتە مێروولە کردن.. روومەتەکانت سوور هەڵگەران.. کەوتیتە هەڵوێستێکی نارەحەت.. ویستت بەهەر شێوەیێك بێت خۆت رزگار بکەیت.. ئەو نەیهێشت.. لەگەڵت کەوتە دوان.. بەرەبەرە گرێ کوێرەکانی دەروونت پچڕێنران.. هەستت کرد تۆش لەگەڵ «ئامە»و «موراد»دا دەچیتە سەر باڵی فریشتەکان و، بەرەو ئاسمان و سەر شانی هەورەکان دەفڕن.. پڕ بە گەرووت هاوار دەکەیت: «جێم مەهێڵن.. لەگەڵ خۆتانا بمبەن.. ژیان لەسەر ئەم زەمینەدا گەلێ سەختە.. گەلێ دژوارو پڕ گێرمەو کێشەیە.. بمبەن بۆ ئاسمانە دوورەکان.. بۆ سەر شانی دوورترین پەڵە هەور.. مردن لەسەر شانی هەورەکان گەلێ شیرینترە لەژیانی ناو زبڵخانەی ئەو زەمینە پیس و بۆگەنە!» تۆ تا ئەو کاتەش گاڵتەت بەو جۆرە شتانە دەهات.. بڕوات بەو قسە پڕو پووچانە نەبوو.. پیاو بەلای تۆوە جانەوەرێکی زەبەلاح بوو.. باوکت بوو.. براکانت بوون.. نەفرەتی ئەو دنیایەت لێ دەکردن.. پیس و بەدو بەد فەساڵ دەهاتنە بەرچاوت.. کەچی لەپڕ ئەو دیوارە رووخاو، لەودیوەوە رووە پاکەکەی پیاوو مرۆڤ و ژیان دەرکەوت.. بیرو باوەڕە پووچەڵەکانت زۆر بە ئاسانی لەکاتێکی زۆر کورت دا هەرەسیان هێنا.. وورده وورده درزیان تێکەوت و، داتەپین.. ووشەکانی ئەوەندە نەرم بە پەردەی گوێکانت دەکەوتن ختووکەیان دەدایت. زەردەی ئێوارە لە ئاسۆوە دیمەنێکی خویناوی بوو.. لەگۆمێکی خوێنی مەییو دەچوو.. کە لەگەڵ سەوزایی دەرو دەشتدا تێکەڵ دەبوون، وەنەوشەیی هەڵدەگەڕا.. چاوەکانی لە ژێر زەبری زەردەی ئێوارەدا زەردتر دیار بوون.. هەستت کرد ووشەکان تا دێن قورستر دێنە سەر زمانت..

.. لێوەکانت لەگەڵ زەردەخەنەی پڕ شەرمدا دەلەرزن.. روومەتەکانت تادێ گەرم دادێن و، خوێنیش توندتر بە دەمارەکانتدا دەگەڕێت.

ئەم ئێوارەیە یەکەم هەنگاو بوو لە سەرەتای رێگایەکی هەڵەت و

ئەمرمو دوورو درێژ یەکەم خشتتان نایە سەر دیواری حەزێکی ـلا.. ئەو شەوە خەو نەچـووە چاوت.. تا بەیـانـی بەسـەر قەرمویـلەکـەتـەوە هەر تلاو تلت بوو.. هەستت بە زۆر شت ـمکردو، هیچیشت لێ نەدمزانین.. هەستت دمکرد کامەرانیت.. ـمتـەوێ بفـڕیت بۆ سەر شانی هەورمکـان.. بۆ ئاسمـانـە ـوورمکـان.. هەمـوو شتێکت لا جوان بوو. هەمـوو شتێکت خۆشدمویست.. هەرگیز هەستت بەم کامەرانی‌یە نەکردبوو، نە ئەسـاتـە خەیاڵاوی‌یەکانی تەنیاییت و نە لە ساتە کەمەکانی تەمەنی منداڵی ناو باوەشی دایکە کێلۆکەکەت.. لە بەرچی؟! نەتدمزانی.

ڕۆژان هاتن و، ڕۆژان ڕۆیشتن.. گەلێ ئێوارەی تری ئاوا دووبارە بوونەوە.. گەلێ ژووری تاریك و نووتەکیش ڕازو نیازی بە چرپەو، ماچی گەرمی ئاشقانەی حەشاردان.. گەلێ جاران بە تەنیا لەم دمرگای سێیەمەت داوە.. لە ژوورەوەی ئەم دمرگای سێیەمە یەك پیاڵەو یەك قاپ و قاچاغ و یەك کەوچك و یەك...... هتد بوو..

هەنـاسـە گەرمم و میکـرۆبـاوی‌یەکانت وەك شنەیێکی فێنك هەڵدەمژران.. کەچی لەپڕ لەسەر شانی هەورەکان دابەزێنرانە خوارەوە.. وەك چۆن «ئامە» لەناو باوەشی خەڵوەتی سێ مانگەی «مـوراد»دا ڕاپێچرا، هەر ئاواش گوللەیێکی وێڵ لە بەرمکانی شەڕدا دوا نرووسکەی چرای ژیانی ئەوی کوژاندەوە.. تۆش لەو ڕۆژەوە نەفڕیتەوە بۆ سەرشانی هەورمکان..

کە سەرت هەڵبـڕی کۆمـەڵێ خەڵك بە دەورتـدا گرد ببوونەوە.. بەحەپەساوی بە دیارتەوە وەستابوون.. پەشۆکایت.. بزەیێکی تاڵت کەوتـە سەر لێـوو، دەستت بۆ زەنگـەکـە بەرز کردەوە.. پەنجەت خستە سەر زەنگەکە.. بەڵام پەنجەکانت شل بوون و، بەسەر زەنگەکەدا ووشك بوونەوە.

هەولێر ١٩٨٩

ئەزو توو پیژانێت خەما

● بدل رڤو ●

تەمبورو دەنگ و ژاری
ل بازارێت بەرزە بونێ
و لسەر دەرازینکێت
چەرخێ بیست و ئێکێ
ئاخینکا رادهێلن....
لسەر پێلێت دەریایێ
لسەر بابورێت ئەسمانی...
و دگەل دەنگ قەدانا خروسکێ
چیایی
لدور پێژانێت گوری کرنێ
خوین رژیا... جەرگ دریا
وتەڤ لێبوکێت جیهانێ
د تاریا شەڤێدا...
بونە صەییت مری.......
بەری دەنگ ڤەدەت سترانا
چیایێ....

ئەزو تو ...
لسەر بسێکێت چیا
سەرێ خوە بومە شوردکر
کلاڤێژا سبێدەیا.....
جاڤێت ردش و کلدای
درویشە بەرپەرێت ژینا مەنە....
ئەزو توو پەلاتینك و مان
خولیا کوچکا دی کەینە ئاگر
چاڤێت دەیکێت شەهیدا...
دارستانێت دار بەریانە
گونێت ئەڤینا من و تەنە
دلبەر.. چرا.. گولستان
سترانێت گەلێ مەنە